

ГОВОР ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ ПОВОДОМ ДАНА СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ
СТРАДАЛЕ НА СТРАТИШТУ ДОЊА ГРАДИНА
Доња Градина, 8.5.2016.

Председниче Републике Српске,
Представници влада и парламената Републике Србије и Републике
Српске,
Ваша преосвештенства, часни оци,
Представници верских заједница,
Ваше екселенције,
Сестре и браћо,

Протиче осма деценија од мученичке смрти на стотине хиљада невиних
људи, који су имали срећу да буду рођени као Срби, и несрећу да потпадну под
власт усташких зликоваца којима је било на памети само уништавање Срба.
Још нисмо до краја истражили све гробнице и јаме по Доњој Градини, нарочито
Саву, највећи српски гроб од извора до ушћа.

Овде су дивље звери мучиле, скрнавиле, иживљавале се, убијале ножем,
маљем, давиле у реци, ретко пуцале, да се не би чуло, у децу, у своје
дојучерашње комшије, пријатеље, суграђане друге вере и нације.

То што су прошле деценије од стравичног ратног злочина геноцида није
разлог зашто у свету ћуте и гледају да се што мање помиње. Разлог је што су
побијени Срби, а убице су били Хрвати. Нама данас ударају жиг зликовца, а
зликовцима стављају ореол жртве.

Доња Градина се не уклапа у ту дириговану поделу народа.

Да је од безумне руке усташког терора страдао само један невин човек па
је много, а камо ли стотине хиљада деце, жена, нејачи чија је једина кривица у
томе што су били Срби, Јевреји, Роми.

Не ради се овде о бројевима, а говоримо о преко 700 хиљада страдалника
јасеновачког логора, од чега је преко 360 хиљада завршило у доњоградиначким
јамама, ради се о људима који су имали име и презиме, оца и мајку, сина и кћер,
о породицама и читавим селима, о мирним тежацима који су живели своје

животе, рађали се, женили и умирали на својој земљи и у својој кући која се вековима наслеђивала.

О начинима усташког мучења довољно говоре поделе на врсте јама по Доњој Градини. Постојале су три врсте масовних гробница: оне у које су сатеривани људи и потом убијани маљевима, оне у које су бацани већ убијени логораши и оне у којима су укопаване куване и паљене кости, људски остаци из такозване творнице сапуна и спаљивања лешева.

Опасана Уном и Савом, Доња Градина била је највеће стратиште јасеновачког логора. Усташки џелати овде су оставили за собом 105 масовних гробница од преко 10 хиљада квадратних метара и још двадесет две чија величина још увек није утврђена.

У овој страшној статистици, у бројевима жртава, јама, мерама, не сме се заборавити људски лик жртве, сваки човек понаособ, име. У сваком од њих лако је пронаћи наше обичне животе, нас саме: Крстић Стана од оца Николе, Српкиња из Дубља, десет година; Думитровић Душко од оца Влајка, Ром из Шида, шест година; Биененфел Мојше од оца Саламона, Јеврејин из Загреба, четири године; а затим Којичић Бошко, Никифор и Жарко, од оца Воја, Срби из Ритеша убијени са својим породицама... и тако на стотине хиљада имена, места, угашених породица. Још нисмо завршили овај страшни попис.

Најзад, више је о страдању рекао стих Ивана Горана Ковачића у поеми „Јама“ него било која статистика:

„Крв је моје свјетло и моја тама.
Блажену ноћ су мени ископали
Са сретним видом из очињих јама.
Посљедње свјетло прије страшне ноћи
Био је бљесак муњевита ножа,
И врисак, бијел још и сад у спљепоћи,
И бијела, бијела крвникова кожа;
Јер до појаса сви су били голи
И тако наги очи су нам боли...“

Браћо и сестре,

На овом месту јаука, срадања, смрти невиних – нема заборав. Опростити је људски и хришћански. Памтити, сећати се, наша је света обавеза.

Као што је наша дужност да не престанемо да истражујемо ово страдално место све док последња жртва не буде именом и презименом препозната, уписана и остављена будућим генерацијама на чување. Да их се сећамо као што чувамо успомену на своју личну породицу, своје ближње. Да их помињемо у својим молитвама заувек.

Наш опроштај није тешко заслужити - ми од данашње Хрватске не тражимо да нас воли ако то не уме - довољно је да покаже да жели да узврати пријатељство које јој нудимо.

Да се одвоји од усташких злочина и да се не плаши суочавања са делом мрачне историје у коме није ни учествовала.

Да не дозволи да је неко уведе у злочин заборав злочина.

Наша рука је пружена, да не бисмо морали да обележавамо страдања неких нових Крстића, Думитровића, Биененфела, многих чија је срећа и несрећа што нису Хрвати.